

מהדורה למורה

🔗 דרכי זיהוי: סמיכות ושם ותוארו (שחור־לבן)

דף עזר + תרגול: איך מבדילים בין "עוגת שוקולד" ל"עוגה מתוקה"

כיתות	כיתות ג'–ו'
סוג	דף עזר לשון
רמות בחוברת	רמה רגילה (כיתה ה') | רמה מתקדמת (כיתה ו') | רמה מותאמת – עולים וחנ"מ (כיתות ג'–ד' • עולים • חנ"מ)
מטרות	הבחנה בין צירוף סמיכות לשם ותוארו • שימוש נכון בה' הידיעה ובצורת רבים • זיהוי צורת הנסמך
מיומנויות	לשון • מיון • עריכה

מהלך מוצע (45 דקות)

פתיחה (5 דק')	"עוגת שוקולד" מול "עוגה מתוקה" – מה ההבדל?
דף הזיהוי (10 דק')	קריאה משותפת והדגמת 5 הבדיקות.
תרגול (20 דק')	מיון, ה' הידיעה, רבים.
סיום (10 דק')	יצירת צירופים + כרטיס יציאה.

✅ מפתח תשובות

רמה רגילה • כיתה ה'

1. 🔗 צירוף סמיכות: כדור רגל, ספר טבע, עוגת שוקולד, גן חיות | 🎨 שם ותוארו: כדור גדול, ספר מעניין, עוגה טעימה, גן ירוק

2. בית הספר; התיק הכבד; שמלת הכלה; הילדה החכמה

3. בתי ספר; ילדים שמחים; כוסות מים; פרחים צהובים

4. למשל: כדור סל / כדור כחול; עוגת גבינה / עוגה מתוקה; חדר אוכל / חדר מסודר

רמה מתקדמת • כיתה ו'

1. ילדת גן; מי ים; שולחנות אוכל (ללא שינוי בכתיב, אך "שולחנות" כנסמך); שדה תעופה; ידי המלך

2. "מגרש הכדורגל" – צירוף סמיכות; "החדש" – שם תואר שמתאר את כל הצירוף (את המגרש), ולכן מתאים לנסמך (מגרש – זכר יחיד).

3. בית הספר שלנו; שני כדורי רגל; שמלת הכלה הלבנה

4. מאוזן: 1. ספר, 4. גבינה | מאונך: 2. רגל, 3. חיות

רמה מותאמת – עולים וחנ"מ • כיתות ג'–ד' • עולים • חנ"מ

1. בית ← ספר; כדור ← רגל; גן ← חיות; כוס ← מים

2. שמח; גדול; אדומה

3. ציור אישי – לבדוק שהציור מתאים להוראה.

💡 טיפים להוראה ולהתאמה

- יש גרסה צבעונית וגרסה בשחור־לבן.
- שגיאה נפוצה: "ההבית ספר" / "הבית ספר" – הה' באה על הסומך: "בית הספר".
- בצירוף מורכב ("מגרש הכדורגל החדש") התואר מתאים לנסמך.

רמה רגילה

דרכי זיהוי: סמיכות ושם ותוארו (שחור־לבן)

דף עזר + תרגול: איך מבדילים בין "עוגת שוקולד" ל"עוגה מתוקה"

כיתה ה'

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

חלק א'

דף הזיהוי

שני צירופים שנראים דומים – ואיך מבדילים ביניהם.

🔗 צירוף סמיכות

שני שמות עצם שיחד יוצרים מושג אחד.

המילה הראשונה – **נסמך**, השנייה – **סומך**.

בית (נסמך) + **ספר** (סומך) = בית ספר

1. אפשר להכניס **"של"** באמצע (ונשמע מוזר אבל מובן): בית של ספר.
2. **ה' הידיעה** באה רק על המילה השנייה: בית **ה**ספר.
3. ברבים משתנה רק **המילה הראשונה**: **בתי** ספר.
4. אי אפשר להכניס מילה באמצע: ~~בית גדול ספר~~.
5. לפעמים הנסמך משנה צורה: ילדה ← **ילדת** גן, מים ← **מי** ים.

🎨 שם ותוארו

שם עצם + שם תואר שמתאר אותו.

ילד (שם עצם) + **גבוה** (שם תואר)

1. שואלים **"איזה?"**: איזה ילד? גבוה.
2. **ה' הידיעה** באה על **שתי** המילים: **ה**ילד **ה**גבוה.
3. ברבים משתנות **שתי** המילים: ילד**ים** גבוה**ים**.
4. אפשר להוסיף **"מאוד"**: ילד גבוה מאוד.
5. התואר מתאים לשם במין ובמספר: ילדה גבוה**ה**.

חלק ב׳

מבדילים

סמיכות או שם ותוארו?

1 **מיינו את הצירופים.** (מיון)

כדור רגל	עוגה טעימה	כדור גדול
גן חיות	גן ירוק	עוגת שוקולד
ספר טבע	ספר מעניין	

🔗 צירוף סמיכות	🎨 שם ותוארו

2 **הוסיפו ה׳ הידיעה לכל צירוף במקום הנכון.** (ה׳ הידיעה)

הצירוף	עם ה׳ הידיעה
בית ספר	
תיק כבד	
שמלת כלה	
ילדה חכמה	

3 **כתבו את הצירופים ברבים.** (רבים)

יחיד	רבים
בית ספר	
ילד שמח	
כוס מים	
פרח צהוב	

חלק ג'

יוצרים צירופים

מילה אחת – שני צירופים.

4 **צרו מכל מילה צירוף סמיכות וצירוף של שם ותוארו.** (יצירה)

המילה	צירוף סמיכות	שם ותוארו
כדור		
עוגה		
חדר		

✂️ גזרו כאן

כרטיס יציאה 🔗

איך אני יודע/ת שזה צירוף סמיכות:

_____

צירוף סמיכות משלי:

_____

😀 🙂 😐 😕 (הקיפו)

רמה מתקדמת

דרכי זיהוי: סמיכות ושם ותוארו (שחור־לבן)

צורת הנסמך, צירוף מורכב ועריכה

כיתה ו'

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

חלק א'

דף הזיהוי

חמש בדיקות לכל צירוף.

🔗 צירוף סמיכות

שני שמות עצם שיחד יוצרים מושג אחד.

המילה הראשונה – **נסמך**, השנייה – **סומך**.

בית (נסמך) + **ספר** (סומך) = בית ספר

1. אפשר להכניס **"של"** באמצע (ונשמע מוזר אבל מובן): בית של ספר.
2. **ה' הידיעה** באה רק על המילה השנייה: בית **ה**ספר.
3. ברבים משתנה רק **המילה הראשונה**: **בתי** ספר.
4. אי אפשר להכניס מילה באמצע: ~~בית גדול ספר~~.
5. לפעמים הנסמך משנה צורה: ילדה ← **ילדת** גן, מים ← **מי** ים.

🎨 שם ותוארו

שם עצם + שם תואר שמתאר אותו.

ילד (שם עצם) + **גבוה** (שם תואר)

1. שואלים **"איזה?"**: איזה ילד? גבוה.
2. **ה' הידיעה** באה על **שתי** המילים: **ה**ילד **ה**גבוה.
3. ברבים משתנות **שתי** המילים: ילד**ים** גבוה**ים**.
4. אפשר להוסיף **"מאוד"**: ילד גבוה מאוד.
5. התואר מתאים לשם במין ובמספר: ילדה גבוה**ה**.

חלק ב׳

נסמך שמשנה צורה

שימו לב לשינויים במילה הראשונה.

1 **השלימו את צורת הנסמך.** (צורת הנסמך)

המילה	צורת הנסמך	צירוף
ילדה		___ גן
מים		___ ים
שולחנות		___ אוכל
שׂדה		___ תעופה
ידיים		___ המלך

2 **בצירוף "מגרש הכדורגל החדש" יש גם סמיכות וגם שם ותוארו. הסבירו: מי מתאר את מי?**

(צירוף מורכב)

3 **מצאו את השגיאה ותקנו.** (עריכה)

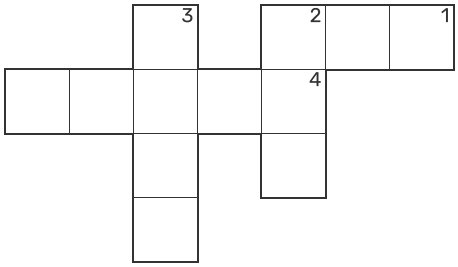
המשפט	התיקון
ההבית ספר שלנו גדול.	
קניתי שני כדורים רגל.	
שמלת כלה הלבנים.	

חלק ג׳

משחק

תשבץ צירופים.

4 **פתרו: השלימו את המילה החסרה בצירוף.** (משחק)

מאוזן ←

1. בית ___ – שם הסמיכות של המקום שבו לומדים (3)

4. עוגת ___ (5)

מאונך ↓

2. כדור ___ (3)

3. גן ___ (4)

✂️ גזרו כאן

כרטיס יציאה 🔗

בדיקה אחת שמבדילה בין הצירופים:

_____

נסמך שמשנה צורה:

_____

😀 🙂 😐 😕 (הקיפו)

רמה מותאמת – עולים וחנ״מ

שְׁתֵּי מִלִּים – דָּבָר אֶחָד

הֶכֵּרוּת רִאשׁוֹנָה עִם צֵרוּפִים

כיתות ג׳–ד׳ · עולים · חנ״מ · עם ניקוד

יצרה: רוית ראש בן ישי

שֵׁם: _____ כִּתָּה: _____ תַּאֲרִיךְ: _____

חֵלֶק א׳

שְׁתֵּי מִלִּים – דָּבָר אֶחָד

לִפְעָמִים שְׁתֵּי מִלִּים הֵן שֵׁם שֶׁל דָּבָר אֶחָד.

בֵּית סֵפֶר	כַּדּוּר רֶגֶל	גַּן חַיּוֹת
עוּגַת יוֹם הֻלֶּדֶת	כּוֹס מַיִם	תַּחֲנַת אוֹטוֹבּוּס

1 הִתְאִימוּ:

1. בַּיִת	( ) מַיִם
2. כַּדּוּר	( ) רֶגֶל
3. גַּן	( ) חַיּוֹת
4. כּוֹס	( ) סֵפֶר

חֵלֶק ב׳

מִלָּה שֶׁמִּתְאָרֶת

אֵיזֶה? אֵיזוֹ?

2 הַשְׁלִימוּ מִלָּה שֶׁמִּתְאָרֶת:

גָּדוֹל אֲדֻמָּה שָׁמֵחַ

יֶלֶד _____.

כַּדּוּר _____.

מְכוֹנִית _____.

3 צִיְּרוּ "כַּדּוּר גָּדוֹל" וְ"כַּדּוּר רָגִיל". מָה הַהֶבְדֵּל?

✂️ גִּזְרוּ כָּאן

כַּרְטִיס יְצִיאָה

שְׁתֵּי מִלִּים – דָּבָר אֶחָד:

_____

😀 🙂 😐 (הַקִּיפוּ)

יצרה: רוית ראש בן ישי